Ч. 110 (11.078). Львів, пятниця 20. травня 1927. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

ХТО ще не обзнайомлений з виборчою ординацією для громад, **нехай пише до Адміністрації „СВОБОДИ“ Львів Ринок 10.** „СВОБОДА“ ч. 20. подає вичерпуючі і зрозумілі пояснення виборчої ординації для громад у всіх стадіях громадських виборів, поради та взори реклямацій, повновластей, відкликів і т. п. — Ціна 40 сот., 50 прим. 16 зол. 100 прим. 32 зол.

Перша стадія.

Львів, 19. травня 1927.

Вступаючи в добу виборчої акції на території Східної Галичини, беручи живу участь у розписаних громадських виборах, українське громадянство здає собі справу з ваги і значіння цього акту.

На протязі восьми літ нашу участь у публичному житті краю, навіть на найнижчих ступнях адміністраційної машинерії зведено до нулі. Репресійними засобами і безправними актами позбавлено нас голосу навіть у сільських адміністративних комірках, а майно сільських і міських громад та десятками літ витворюване майно краю зроблено предметом — як що можна ніжно висловитись — нечуваних експериментів. Східно-галицькі громади мають до 500 тисяч гектарів пасовиск і лісів, себ-то щонайменше 100-міліонове майно (коли рахувати 1 гектар по 200 зол.). І тим майном безконтрольно господарить суспільне шумовиння або накинені чужинні „адміністратори“, які час свого упривілеєння, єрархічного вивисшення використовують для особистої наживи і для розтрати громадського майна. А величезне майно краю, важкий дорібок цілих поколінь! Що сталося з уфундованим галицьким населенням Краєвим Банком, Промисловим Банком й іншими богатими краєвими установами? Їх вирвано з рук власника, галицького населення, і дотовано ними загальні польсько-державні установи. З власности галицького, українського, польського і жидівського населення зроблено дарунок польській більшости сучасної Польщі. І то без найменшої рекомпензати в користь покривдженого галицького населення взагалі, а українського зокрема. Що більше! Вистане поглянути на галицькі дороги і шляхи, на санітарне занедбання села і міста, на господарчий упадок галицького населення, щоби уявити собі восьмилітній період польської централізованої політики. Єдине, що в тому часі позитивного зробили комісарські верхи і низи, — це будова, здебільшого коштом українських громад або податкового гроша українських громадян польських косцюлків, людових домів, захоронок й інших станиць польського походу на схід.

Наша участь у громадських виборах, навіть на основі старої, накиненої нам куріяльної системи — це поворотна точка в житті краю, це перша, вихідна стадія до привернення правного становища, до здобуття належного голосу і впливу для тих, що досі мають права на папері, а обовязки на плечах. Від нашої побіди у громадських виборах залежить справді дуже богато. І то навіть тоді, колиб польська влада, засобами приноровлюваними тепер у широкому обсязі на Горішному Шлеську, намагалася *per fas et nefas* зберегти безправний „стан посідания“.

Українське населення вповні оцінює вагу, значіння і наслідки громадських виборів, про що свідчить незвичайно живе зацікавлення розписаними виборами. Очевидно, якщо тільки в часі самого виборчого акту не будуть приноровлені крайні зловживання і надужиття, якщо будуть додержані хочби примітивні основи законности, наша виборча побіда на селах є безсумнівною. Зате куріяльна виборча система обеззброює нас на території східно-галицького міста. У висліді довгого, некорисного для нас історичного процесу і звязаного з ним чужинецького засилля в ділянці політичній, культурній і господарчій місто на українській національній території стало чужинною оазою, гальмою на шляху поступу українських мас, базою чужинного випаду, економічного гніту, культурної нівеляції і політичного поневолення. На шляху еманципаційних змагань українського народу ріжнощерстне місто на українській землі з польською зверхньою політурою творить головну запору. І тому одним з головних завдань українського громадянства мусить бути не лише усунення тієї, в теперішній стадії неперехідної запори, але й промощення собі через перехрестне місто дороги до повнішого життя, на ширшу арену. Здобуття й опанування міста на українській національній території може відбутися шляхом організації українського міського населення, подвигнення його на вищий культурний й економічний ступінь та шляхом пляново ї урбанізації українського сільського населення. Управи міст усіми засобами спинюють цей природний рух українського елементу в містах. І тому українське населення мусить в міській репрезентації здобути собі такий голос і вплив, щоби приспішити цей природний еманципаційний процес міста на українській землі.

Громадські вибори мусять відчинити ворота міських управ перед українським населенням. Загальне голосування до самоврядувань далоб нам змогу власними силами здобути належне місце в міській управі. Та куріяльна система змушує нас до компромісів. Однак колиб хтось хотів оцінювати наші пропозиції щодо компромісу під кутом егоїзму, то грубо помилявся би. Ми не лише маємо на меті здобути голоси в міських осередках для осягнення своїх національних і соціяльних цілей, але й привернення гармонії в містах через усунення штучної супремації та тісного обєднання села з містом. Ясно, що українське населення, будучи елементом у цілости продукуючим, а тим самим основою істнування міста, в нинішньому положенні може ставити означені вимоги до теперішних панів міста. Ті вимоги мусять йти головно в напрямку допомоги українському елементові здобути в містах представництво на основі **пропорції населення.** Партії чи групи, що на всіх перехрестях заявляють себе визнавцями демократичних принціпів, що теоретично оборонюють загальне і пропорціональне виборче право, мусять вже тепер, не вважаючи на куріяльну систему, в цілости на практиці прикласти ті демократичні норми при розписаних громадських виборах без огляду на чиєз масткоаий й особистий. Громадські репрезентації у східно-галицьких містах повинні відбивати пропорцію їх населення і нiщо більше. Тільки тим способом уже в теперішній стадії можна злагіднити гостроту куріяльности, виказати її анахронізм, ділом засвідчити свій демократизм, виявити добру волю до співпраці та національну і соціяльну справедливість.

Спираючись на принціпі пропорціональности, треба мати на увазі, щоби її базою були **дійсна**, а не **фіктивна** національна численність. Отже в ніякому разі не можна брати тут на увагу наскрізь фальшивої польської статистики з 1921 р., особливо у відношенні до міст, де українське населення збойкотувало польський перепис, тільки дійсне віроісповідно-національне відношення міського населення. Як встановити те дійсне відношення населення, не будемо на цьому місці розглядати.

До громадських виборів у Сх. Галичині, а особливо до виборів у містах, ми справді привязуємо велике значіння. І тому бистро і бачно будемо слідкувати за найдрібнішими рухами всіх східно-галицьких партій і груп.

Із наших окраїн.

Загальні Збори „Рідної Хати“ у Холмі.

(Від нашого кореспондента.)

Холм, 15. травня 1927.

„Холмщину уявляють собі українці з інших земель як бідну, темну, затуркану країну, яка лише молити помочі вміє...“ Так схарактеризував загальний погляд широкого українського загалу про нашу північно-західну окраїнну землю посол Павло Васильчук, закликаючи холмщаків на загальних зборах „Рідної Хати“ останньої неділі в Холмі, аби навчилися здвигати національно-культурне життя Холмщини власними силами, не оглядаючися на допомогу інших українських провінцій, які ділять сьогодні під Польщею спільну долю. І віде правди діти, ця характеристика не відбігає далеко від правди: ми знаємо про Холмщину дуже мало, страшенне мало, а все наше знання про стан її нинішнього національного життя більш-менше зводиться до слів: темна й затуркана бідна країна... Тому згадані „Загальні Збори“ „Рідної Хати“, яка по суті є нашою „Просвітою“ у межах люблинського воєвідства, були вірною **відбиткою культурного життя Холмщини** і з того боку стали надзвичайно цікавим образком для стороннього українця, із тим життям не ознайомленого. Та коли взяти під увагу, що поміж умандатованими представниками Холмщини йде нині завзята боротьба, що на 5 українських послів із Холмщини, вибраних із одної листи національних меншостей („16“), посол Войтюк є нині головою комуністичної фракції у соймі, в житті Холмщини не приймає **жадної** участи і носа туди не показуючи, що й другий посол, Антін Васильчук, опинився теж поза Українським Клюбом, посол Любарський є членом УНЛО. Маківка „Сель-Роба“ а Павло Васильчук „Сель-Союзу“, та що в отому бідному й темному Холмі виходять нині аж дві газети: „Наше Життя“ С. Маківки і „Селянський Шлях“ П. Васильчука, які три четвертих газети заповняють взаємною лайкою, — коли взяти під увагу такі ідилічні **політичні** відносини серед холмських „верхів“, то настрій, пануючий на Загальних Зборах „Рідної Хати“ дає безумовно вірну і дуже яскраву відбитку й **політичного** обличя Холмщини.

Товариство „Рідна Хата“, назване так тому, що польська влада не хотіла згодитися на назву „Просвіта“, істнує фактично від жовтня 1919 року, формально від 3. жовтня 1923 року (себто дня затвердження статута); в офіціяльній польській терміньольогії зветься воно *„Ruskie Stowarzyszenie Dobroczynne p. n. „Ridna Chata“ w Chełmie“*. Її постепенний розвиток і нинішній стан узмістовюються у слідуючій статистиці, винятій зі звіту останнього голови „Р. Х.“ сен. Пастернака, зі звіту контрольної комісії та протоколу з попередніх Загальних Зборів. У 1924 році „Рідна Хата“ мала 11 філій, у 1925 р. — 21, у 1926 р. — 61, на день 15 травня 1927 р. — 86. Розподілені вони по таких повітах: у більському (це вже Підляша) 6, володавському 27, грубешівському 17, замостейському 1, константинівському 1, красноставському 2, любартівському 2, томашівському 14, холмському 19. Згуртованих є там 1374 членів, з того 68 у Холмі; мущин, членів „Рідної Хати“ в Холмі, 62, жінок — 6; по філіях: мущин 1082, жінок 224. Цікавим є численне відношення молоді і старших: членів „Р. Х.“ до 25 літ — 785, від 25—40 — 525, поверх 40 літ — 64 душ. На тих 86 філій є 56 бібліотечок разом із 3682 книжками; щодо дисциплінованости, то всього 10 філій присилає до холмської централі щомісячний звіт, а 15 філій взагалі не присилає звітів; лише 23 філії внесли до централі до 1. січня 1927 року мінімальну вкладку. В 1925 році у 86 філіях було 8 Шевченківських концертів і 3 в часть Франка. 8 філій має кооперативи. В самому Холмі була за весь рік усього одна театральна вистава, організована драматично-співочим гуртком, але опісля занехано спроби публичних виступів, бо вони приносять грошевий дефіцит!

Істнує хор, але ніде не виступає, бо й до церкви не впускає його московський духовник. Є жіночий гурток у Холмі, який розтягає опіку над дітьми, притягаючи їх (разом з матерями) що неділі на діточі сходини-забави. Та і цей гурток ледве клигає, бо — нема власної хати, а винайм лена у Холмі „саля“, це темна непривітна конура з жахливим доступом до неї. — На холмській провінції 2 читальні, мають власні доми, решта хиріє. Взагалі читальняна діяльність є мінімальна, а то головно з двох причин: 1) **на Холмщині нема буквально ніякої української інтелігенції**, за вімком одиниць, які можна порахувати на пальцях, а той інтелігент, який є по селах (священик, учитель), це або москаль або поляк — україножери. 2) Централя „Рідної Хати“ не має **ні одного читальняного інструктора** ані окремого люстратора, а поїздки поодиноких членів Правління по читальнях надзвичайно утруднені великими просторами, позбавленими не то залізничого, але й пристойного доріжнього получення. 3) сштою, ступінь розвитку філій „Рідної Хати“ видний яскраво по статистиці часописів, які поодинокі філії передплачують. Отже: „Наше Життя“ передплачує 50 філій, „Волю Народа“ 15, „Народню Просвіту“, „Сільський Світ“ 13, „Новий Час“ 12, „Аматорський Театр“ 12, „Світ“ 8, „Бібліотечний Порадник“ 8, „Нарід“, „Молоду Україну“ і „Жіночу

Долю" 5, „Українську Громаду" 4, „Світло" і „Гром. Голос" 3, "Нашу Бесіду" 2, а „Свободу", „Діло", „Сільського Госп.", „Літ.-Наук. Вістник", „Госп. Кооп. Часопис", *Zagrody Wzorow-y* (!) „*Lemiera*" (!) — 1. Дві філії не мають жадної газети...

Коли пригадаємо, що територія українських повітів Холмщини і Підляша виносить около 25.000 км.², себто майже половину української Галичини, а українське населення — пів міліона душ, то повище начеркнений образ справді сумний. Ще сумніший він стає, коли додамо, що на Холмщині нема не-то ні одної приватної української школи, але взагалі ніяких виховавчих установ (курсів, бурс)...

Та поруч із тінями є на Холмщині й всні пасма світла, видні саме на останніх зборах „Рідної Хати". Про них — завтра.

І. Кедрин.

Політичний homunculus!

Партійне „самоозначення" безпартійних.

Львівська „Рада" (як відомо, „політичний орган незалежної думки) в ч. 40 з 19. ц. м. на чоловому місці принесла такий комунікат:

Зїзд представників української національно-політичної думки трудових мас українського народу, скликаний до Львова на день 15. травня 1927 ініціятивним комітетом Української Партії Праці, одноголосно ухвалив:

1. Зїзд рішає засновати українську національно-політичну партію на основі плятформи, предложеної зїздові ініціятивним комітетом, та затверджує проєкт її організаційного статуту.

2. Зїзд доручує будучій управі переведення згаданої плятформи у формальну програму партії, яку управа предложить найближчому зїздові до затвердження.

3. Назву партії устійнюється: Українська Партія Праці.

Після цих ухвал вибрано Головну Раду партії в числі 40 осіб і Головний Виконавчий Комітет в числі 16 осіб.

В Президії Української Партії Праці: Голова Вячеслав Будзиновський; заступники голови: д-р Михайло Західний, Аркадій Малецький, Григорій Слобода; секретаріят: Кость Личковський, Володимир Кульматицький, Микола Топольницький.

Таким чином Галицька Земля прийшла до нового здобутку. Вродився політичний *homunculus* через самоозначення безпартійних в партію праці. Не маючи плятформи цього новотвору, важко зорієнтуватися, що це за партія, а саме чи вона вкомодується до англійської партії праці, чи до партії праці Бартеля і Косцялковського чи може до колишньої партії національної роботи (загравістів).

На маргінесі цього комунікату годиться зазначити, що до президії Української Партії Праці з малими винятками входять безпосередні або посередні службовики „Ради" (Будзиновський, Малецький, Личковський, Топольницький) і то меншої „ранги". Вся знать цього органу чомусь скрилася. Дивно виглядає також, що яких 20 і кілька осіб (зїзд відбувся в двох мінітуєвих кімнатах) вибрало аж 56 осіб до Головної Управи і Головного Викон. Комітету. Значить, кожний новопартієць крім себе мусів іще вибрати якогось свого родича або приятеля.

З іншими замітками поки що вздержуємося, бо не знаємо, наскільки нова партія вважає себе конспіративною чи льояльною. З тих самих причин не подали ми зразу ніяких відомостей про повстання цього політичного *homunculus*-a, вижидаючи офіційного проголошення його народин.

Відкриття виставки вишивок

Збірки Бачинських в „Національному Музею"*).

В неділю 15. п. м. в „Національному Музею" у Львові при вул. Мохнацького 42 в приявности п. президента Кураторії „Нац. Музею" В. Децикевича, пані О. Бачинської зі Стрия і численних гостей відбулося відкриття виставки вишивок збірки Бачинських зі Стрия. Відкриття почав короткою промовою дир. "Нац. Муз." д-р І. Свєнціцький, накреслюючи в ній історію збірки — часи, в яких вона складалася, її значіння для нашого мистецтва і висказуючи подяку тим, що збірали збірку, а це: покійному д-ру Іл. Бачинському та його дружині присутній п. Ользі Бачинській, Ексц. о. митр. А. Шептицькому, щедрість якого дає можливість відкрити виставку, робучим рукам українського народу як мистецеві і вкінці музейним робітникам, головно п. І. Гургулівній, що потрудилися коло виставки, упорядковуючи й описуючи збірку на протязі шістьох місяців.

Збірка складалася в часах воєнного лихоліття в таборі українських виселенців у Гмінді під Віднем. Там, на цьому примусовому вигнанні, в холодних, гнійних та темних бараках вільними годинами й довгими вечорами, вишивали українські жінки й дівчата ці зразки народнього мистецтва, виспівуючи в них, як у барвистих а притім простих рядках „думки" свою тугу за краєм, виявляючи всю велич, красу й богацтво вишивок, які сьогодні на виставці чарують око і ворушать чуття. Переглядаючи знимки артисток вишивальниць, перед нами проходять запрацьовані жінки й дівчата з твердими мозолистими руками — й годиться на цьому місці згадати споміж них бодай імена тих, яких знаємо, а це: ще в 1918 р. 56-літню селянку Параску Роговяк з Долини, пов. Товмач — специялістку, одиноку вишивальницю в переміточному шитті, а далі: Марку Товмасюк, Марію Полецьку та Марію Ганяк звідтиж, Настю Цюрак і Параску Гоголь з Петрова к. Городенки, Марію й Анну Щербанюк і Василину Бойчук з Надвірнянщини.

Запопадливости панства Бачинських, які не жаліли ні праці, ні коштів для збірання вишивок і також воєнним випадкам, які згромадили в Гмінді виселенців з усіх сторін Східної Галичини, треба завдячувати те, що збірку можна вважати загально-галицькою, хоч деякі околиці заступлені в ній тільки небогатьома зразками. Найкраще заступлені повіти: Бучач, Городенка, Товмач, Коломия, Косів, Станиславів, Надвірна, Богородчани, Сокаль і Жидачів. Далі йдуть повіти: Снятин, Заставна, Зелішики, Борщів, Золочів, Зборів, Тернопіль, Збараж, Броди, Турка, Дрогобич, Городок, Перемишль, Лісько, Яворів і Рава Руська. На виставці впорядковані вишивки по повітах, а в середині їх по селях.

Збірка п. Бачинських, передана до збірок „Національного Музею", була виставлена в часі війни у Відні і нею захоплювалися дуже чужинці, подивляючи вишивки, як екзотику незнаного народу, що з далекої країни несе подих свіжости, богацтво кольорів і старосвітських мотивів. І, мимоходом кажучи, ми ще до сьогодні дивимося на наші власні вишивки очима чужинців, жадних екзотики і хвалимо їх жа словами, не пробуючи усвідомити самим собі значіння нашого людового мистецтва, знайти в нім своє і на нім будувати вічне і вселюдське національного мистецтва.

Ще кілька слів на маргінесі виставки. Така збірка, це невичерпане джерело творчої техніки для всякого: для ученика (ці), студента, вчителя, робітника та ремісника, господині а вкінці для кожного мистця. І далі вишивки та все інше, що знаходиться в Музею, це не збиранина, яку треба час-до-часу з пієтизмом оглянути, але Музей — це робітня, в якій треба вивчати його збірки, використовувати й поширювати їх цінности в щоденному домашньому чи суспільному житті.

І тут перше всього мусить дати приклад інтелігентне жіноцтво. На вишивках простих робітниць-селянок воно повинно вчитися мистецтва, як добирати краски, орнамент і розміщувати їх в цілому. (Цікаво тут покласти побіч себе оригінал вишивки і його копію зроблену й змінену в красках інтелігентською рукою.) Так звані „національні строї" міських панночок і пань, це пусте наслідування і звичайно пересадне людових взірців (прошу порівнати от хочби покутську сорочку з двома вузесенькими смужками вишивки на рукаві і скромною обвідкою на комірі з просто наліпленими вишивковими „взорами" „національного строю".) А приноровлювати й використовувати можна мотиви людового одягу не тільки в національних строях, але й у щоденному, візитовому чи балевому уборі (на пр. теперішня парижська мода на плащі з гуцульськими нашиттями), хоч і це буде дорожче коштувати, як також блискучі окраси фабричні, або навіть футро чи шовк. Але до цього треба знати добре народню ношу, орнамент, мати смак і почуття міри, мати поставу для ноші і вміти в ній поводитися.

Далі треба привчати молодших дивитися на це людове мистецтво і вчитися його розуміти. Бо як довго учениці нашої школи, відвідуючи виставку, перебігатимуть з салі до салі і за хвилину не будуть мати що оглядати*, так довго ще прийдеться нам ждати хочби на поверховну мистецьку культуру родинного й громадського середовища.

Працю для дослідження й поширення вишивок почали пп. Бачинські — збіраючи збірку, а Національний Музей — уладжуючи виставку. Тепер завданням ширших кругів інтелігенції продовжувати цю працю, відвідуючи виставку вишивок і пізнаючи їх красу та богацтво, а потім, як я вже сказав, вивчаючи та беручи їх в основу нашого прикладного мистецтва. Тому слід кожному самому пойти й оглянути збірку!

Богдан Кравців.

*) Виставка триватиме до 15. червня.

*) Це дїється в тойже час, коли учениці польки приходять до нашого Музею стало відрисовувати орнаменти писанок і вишивок.

„Революційна організація в Самборі".

Правда про ревеляції вшехпольської преси або „На злодію шапка горить !"

(Допис із Самбора.)

Злодій, забравши щось комусь, має звичайно нечисту совість і боїться того, кого ограбив. Так і наші вшехполяки, що не маючи чистої совісти, бояться всього, що українське.

От прим. „*Слово Польске*" з дня 17. ц. м. ч. 134 помістило шумну, в цілости невідповідаючу дійсному станові річе замітку про викриття „революційної організації" в Самборі, очевидно української. А тимчасом у Самборі арештовано двох учеників, як виявляється, цілком безпідставно і це є ті небезпечні „*dzialacze ukraińscy*".

Знова десь в селі Лютовисках вибив хтось у наказного комісаря громади вікна, за що арештовано, також здається безпідставно, двох парубків. І це називається в „*Сл. Польскім*" „*tajna organizacja wojskowa*".

А вже найгарніше виглядає оце речення „*Szczegóły aresztowań trzymane są w tajemnicy*". А знаєте, шановні читачі, чому? Бо в дійсности все від початку до кінця є найзвичайніша брехня. Наша поліція не вміє зловити злодіїв і паліїв, котрі вже в повіті майже явно нищать населення. Прим. огонь на передмістю підложено шість разів, що було навіть оголошено а в додатку й імена тих, котрих спалиться, на стовпах електричних. Але поліція якось нікого не знайшла. Зате дуже легко знайти „*dzialaczy ukraińskich*" у шкільній лавці. Очевидно — вони добровільно/приходять до школи, не треба богато труду, щоб їх знайти...

От вам ціла правда про „революційну українську організацію" в Самбірщині.

Вічевий рух.

Праця у Зборівщині.

Приготування до виборів у Зборівщині йдуть уперед. Дотепер відбулись довірочні наради у виборчих справах в таких громадах: Зборів, Озірна, Мшківці, Данилівці, Осташівці, Серверин, Яцківці, Богданівка, Білківці, Озерянці. Заінтересування виборами всюди велике.

Віче в Сколім.

Дня 25. травня в год. 11. рано відбудеться в Сколім велике віче в справі виборів до громадських рад. Реферуватиме делегат Центрального Комітету Українського Національного Демократичного Обєднання.

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

Підземний Львів.

(Слідами зрівнаних з землею церков старого Львова.)

I.

Немає сумніву, що очеркнення в роді „український Львів", це, коли не спомин далекого минулого, то хіба тільки візія... ще дальшого майбутнього. Львів — „серце Галицької Землі" — не є, на жаль, українським серцем...

За мало йому для цього чарівної сильвети св. Юра, за мало покритих патиною мурів Успенської церкви з її гордою кампанілею; проти них насторожився ліс веж, бань і фасад, поставлених чужинецькою рукою на сторожі чужинецьких інтересів.

В повені двохсоттисячної маси чужоплемінного населення розплиівається горстка українських урядовців, ремісників, слуг та студентів, кілька обшарпаних церков, кільканацять такихже „громадських установ", в яких старші грозять руїною а молодші відгонюють дешевизною своїх форм, кількадесять приватних домів і кількасот помешкань, з яких більшість це пивниці і піддаша, ось там пристановища, в яких назверх ніби кипить, а в дійсности тільки копошиться життя „українського" Львова...

Ніде правди діти — сучасний Львів є тільки програмово-українським; мов марево зависла над ним традиція його української молодости. Але той неукраїнський Львів тоне в морю українських сіл тих самих, що то одної листопадової ночі перемалювали його вивіски на синьоблакитне.

І коли це правда, що Львів є дитиною молодої української державности, коли правда, що протягом шести століть він зберіг своє українство як не в обличю то десь закопане під землею, як не в палатах то в пивницях і піддашах, то правдою є і те, що колись він буде наш без нинішніх застережень.

Треба нам тільки вміти глянути на нього по синівськи, з під чужинецького копоту добути на світло денне те, що для нас і для нашого майбутнього особливо дороге і цінне. Тоді інакшими кроками ходитимемо по його вулицях, інакшими очима будемо дивитися на город, якого українство... припорпане землею.

Я хочу тут звернути увагу читачів на одну сторінку минулого нашого міста. Хочу повести їх слідами давно вже зруйнованих і до невдячности забутих українських церков і цвинтарищ, з яких не всі ще спрофановано, але всі, всі до одного забуто... Забуто нами, що мали їх шанувати і берегти для майбутнього.

Наскільки це можливо в рямках побіжного оповідання, попробую отворити перед читачами ворота святого Львова, якого заповіти зберегли нас самих від національної смерти і заглади...

II.

Про „святий Львів" княжої доби, ми маємо тільки слабе, посереднє уявлення. Описи княжого Львова, сконструовані дослідниками в роді Шараневича чи Чоловського, при всій своїй барвистій правдоподібности, спираються тільки на анальогіях та припущеннях. І щойно в добу польського середньовіча починає перед нами виринати облича старого Львова з чертами, з яких деякі можнаб віднести до княжої доби. Так приміром славна, а краще кажучи ославлена грамота кн. Льва, якою то ніби ще в 1292 р. вивінувано „надвірну" церкву св. Миколи під „буделничою горою", є безсумнівним фальсифікатом XV. віку, але обняті грамотою дані сягають поза дату фальсифікату, можливо що навіть у княжу добу, в якій могло істнувати у Львові, вичислених в грамоті пять українських церков — св. Миколи та св. Онуфрія, що устоялись до нині та неістнуючі вже нині церкви св. Федора, Воскресення та Михайла. Міські середновічні документи XIV. віку, поминаючи чомусь вичислені оця в грамоті церкви, вичисляють істнуючі в мурах міста, церкви — Богородичну, Чесного Хреста, монастир св. Івана на місці нин. костела Домініканів, та пізнішу де що ц. Успення при нин. Руській вулиці і дві монастирські на передмістях: св. Івана під Замком і св. Юра на захід від міста. На всякий випадок в пол. XV. віку в момент, коли турки заволоділи Царгородом, вичисляють документи вісім українських церков у Львові, а саме крім вже згаданих шістьох Успенської, Святоюрської, Онуфрівської, Миколаївської, Федорівської та Воскресенської ще Богоявленську на галицькому і Благовіщенську на краківському передмістях.

При нагоді творення львівського владичого крилосу в 1539 р. всі ті церкви крім Успенської-братської та двох монастирських, стали крилошанськими, при чому до їх числа приєднано одну нову Спасо-Преображенську і дві підміські, Покровську та Вознесенську.

З початком XVII. віку повстають ще дві нові церкви — Чесного Хреста на брідщині та Пятницька на Підзамчу. Вслід за ними повстає ще одна Рождества Богородиці, загально названа Зборово-Тарнавською. Нарешті вже в другій половині XVII в. повстають ще дві монастирські

Радянська Україна.

Електрівня над Бугом.

Дня 7. травня відбулося врочисте відкриття найбільшої тепер на Україні електричної стациї над південним Бугом біля села Олександрівки, вознесенського районy на Миколаївщині. Електрівня так і зветься Бугська гідроелектростанція. Ріка Буг має в тому місці вкрай сильний спад води (щодо сили другий по Дніпрі на Україні), який і використовує в цілости стация. Підставою для будови електрівні послужила велика скеля на лівому березі ріки. Вся підводна частина будови зроблена з бетону в подекуди з тесаного каменя. Ізоляцію всмоктуючих рур залізобетонна. Надводна частина будови теж бетонна з залізобетонними стовпами поміж вікнами. Загальна сила електрівні 1.300 кінських сил. Тепер урухомлено покищо дві турбіни по 320 кінських сил. Електричне вивінування складається з трьох генераторів, що дають ток 3.300 вольт напруження. При допомозі трансформаторів збільшується ток до 11 тисяч вольт. Електрівня має обслугувати потреби сільського господарства вознесенського районy, що обіймає 6 сіл та само місто Вознесеньск при загальному числі 6 тисяч господарств з 50.000 населення. Досі зрошували в тому районі штучно 500 десятин городів. Використання сили електрики для зрошування городів може причинитись до інтенсифікації городового господарства. Електричну енергію Бугської гідроелектростації мають використати для зрошення т. зв. вознесенської оази на площі 5.000 десятин на основі проєкту проф. Кортаці. В плані також інтенсифікація садівництва і виноградництва в районі. В тій ціли заложено на значній площі високоякісні виноградники і сади кісткових пород з наміром розводити в будучности найкращі французькі породи винограду й овочів. На площі 10 тисяч десятин ріллі мають зорганізувати оранку електричними плугами. А попри все те електричну енергію мають використовувати для освітлювання поблизьких сіл м. Вознесенська, млинів, олійниць, сепараторів, залізничих варстатів та інших підприємств.

Політичні наради Бріяна і Чемберлена.

Льондон, 18. травня 1927.

През. Думерґ двірською каретою відїхав до Ґілдгол, де корпус льондонської Сіти вручив йому привітальну адресу. Офіціяльно повідомляють, що Бріян і Чемберлен у довшій нараді застановлялися над міжнар. справами. Наради виказали однозгідність обох міністрів. Вони ще раз ствердили *entente cordiale* між Францією і Англією і потребу дальшого затіснення її. Бо тісне порозуміння —то найпевніша основа европейського миру. През. Думерґ у промові зазначив, що всіх правдивих прихильників миру схвилювало би дуже, колиб англ.-франц. приязнь почала остиґати і колиб порозуміння між обома державами сталося менше щире. Обі держави повинні співпрацювати, доповнюючись у праці над економічним і фінансовим відродженням світа. — Є чутки, що предметом нарад Чемберлена з Бріяном був італійсько-югославянський конфлікт, взаємини зі СРСР., події в Китаю і переговори в справі Танжеру. Чемберлен видав бенкет у Форін Офісі в честь през. Думерґа. Присутні були кн. Валії, прем. Болдуін, члени кабінету, провідники консервативної, ліберальної і лейбур партії та вищі урядовці Форін Офісу.

Нота СРСР. до Анґлії.

Москва, 18. травня 1927.

Нота, вручена англійському представникові в Москві, потверджує протест посла Розенгольца в Льондоні і зазначує, що ревізія в тов. „*Arcos*" нарушує поважно й образливо більшовицько-англійський трактат з 1921 р. СРСР. доволі довго терпів провокацію англійських міністрів і тепер мусить спитатися, чи англ. уряд бажає собі дальшого розвитку торг. взаємин між Англією і СРСР., чи теж хоче ім протиділати. СРСР. домагається виразної відповіди, а рівночасно сатисфакції за нарушення згаданого трактату.

Що було в тайнім документі?

Берлін, 18. травня 1927.

В дипльоматичних колах Берліна кажуть, що англ. поліція шукала в бюрах тов. „*Arcos*" документу, в якім був спільно опрацьований Англією і Францією плян збройної акції проти Німеччини і СРСР. на випадок, колиб Німеччина зірвала льокарнську політику і навязала взаємини з СРСР.

Париж, 18. травня 1927.

„Еко д Парі" пише, що льокарнська поліція найшла в тов. „*Arcos*" спис тих англійців, що діставали підмоги від СРСР.

Відкликання анґл. посла з Ганкоу.

Льондон, 18. травня 1927.

З Пекіну повідомляють, що повновласний міністр Вел. Британії Лемпсон відкликав із Ганкоу представника посольства в Пекіні Нютона. Рішення своє мотивує міністр тим, що уряд в Ганкоу завів покладані на нього сподівання і не зумів станути на висоті відповідального уряду. В звязи з цим вислано гостру ноту до мін. закорд. справ півд. уряду Чена.

Новий уряд Австрії.

Віденъ, 18. травня 1927.

Відбулось перше засідання новообраної Національної Ради. Дотеперішнього през. Ради Мікляса (христ. сусп.) вибрано знову одноголосно. Вибрано також знову дотеперішнього віцепрезидента Ельдерша (с ц.) і д-ра Вебера (нім. нац.). Мікляс у промові зазначив, що Нац. Рада працюватиме в порозумінні з цілим населенням, а рівночасно для цілого німецького народу. Признаємося — закінчив Мікляс — з гордістю до приналежности до німецького народу.

Вибори нового уряду відбудуться завтра. Згідно з ухвалою головної парляментарної комісії новий канцлер Зайпель створить новий кабінет, лише з тою зміною, що віцеканцлером буде представник селянської партії Гартлеб, а дотеперішній віцеканцлер д-р Дінґгофер (всенімець) обійме теку справедливости.

Пожежа архиепископської палати

17 жертв у людях.

Букарешт, 18. травня 1927.

У палаті архиєпископа гр. Маілята в Альба Юлія вибухла пожежа, що весь будинок перемінила в румовище. 8 урядовців і 2 правосл. духовники, заскочені пожежою у сні, згоріли, 7 інших було тяжко ранених. Богаті збірки мистецтва і цінна бібліотека згоріли зовсім. Догадуються, що огонь підложила одна жінка, яку церковні власти розвели з її чоловіком проти її волі.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·92·50—8·93, канадійський долар 8·88·50 – 8·89. Банк Польський платив за долара в готівці 8·89, за Ню Йорк 8·91, англійський фунт 43·32, франц. франки 34·88, італ. ліри 48·65, швайцарські франки 171·60, чеські корони 26·44, нім. марки 211·00, австр. шілінґи 125·49, данцігські гульдени 172·58.

З українського життя в Берліні.

Берлін, 15. травня 1927.

„Українська Громада" в Берліні, якої загальні збори відбулися минулого місяця, уладила на перший день Великодних Свят традиційне свячене для своїх членів. Свячене відбулося в прегарному поміщенні „Гумбольдтової Фондації" при Фазаненштрассе й зібрало значне число членів, що до пізного вечера перебули на приємній спільній гутірці. Святочні сходини відкрив відповідною промовою голова „Української Громади" д-р З. Кузеля, а опісля промовляли пп. д-р Чучман, інж. Шостовський, Іванина, полк. Коновалець, Мілько, Хопій та п-і Кузелева.

Заходи коло заснування української греко-католицької парохії в Берліні для всіх греко-католицьких українців у Німеччині увінчалися вкінці успіхом. За дозволом церковних властей основано в Берліні гр.-кат. парохію, яка з днем 11. ц. м. увійшла в життя. Парох о. М. Кіндій відправив цеї неділі перше богослуження. Парохія приміщена при *Johannesstrasse 4 (Katharinenstift)*.

Заходом „Східно-Европейської Кореспонденції" відбудеться в суботу дня 21. ц. м. в берлінському радіо півгодинний виклад д-ра Гаральда Льоєна п. з. „Україна та її европейське значіння". З приводу цього викладу появилися окремі інформативні статті про Україну сотника Р. Ярого в журналі „*Der deutsche Rundfunk*" (ч. 20. з 15. V. п. з. „*Die Ukraine*") і д-ра Г. Льоена в „*Die Funkstunde*" (ч. 20. з 15. V., п. з. „*Die Ukraine, ein europäisches Zukunftsland*"). Статті прикрашені вдатними ілюстраціями, до статті Ярого додана гарна карта України із статистичними датами про Україну.

В найближчих днях приїздить до Берліна Український Хор Євсевського, що досі давав дуже успішно концерти в південно-східній Німеччині.

На загальних зборах „Української Громади" в Берліні вибрано такий виділ: д-р Зенон Кузеля — голова, д-р І. Мірчук і полк. Евген Коновалець — заступники голови, д-р С. Чучман — секретар, Степан Федак — скарбник, інж. Сидір Капустяк — господар, М. Мілько — член без функції. До ревізійної комісії вибрано: Василя Кучабського, Ріка Ярого й інж. Сергія Шемета. Адреса „Української Громади": *Berlin — Charlottenburg, Wielandstr. 37.*

Н. Я.

церкви Введенівська недалеко Пятниць і Івано-Богословська під Замком. Коли до повищих церков додамо ще два жіночі монастирці онуфріївський і такийже приватний монастирець-богомільню Кандиди Лянґішівної, разом з неозначеною ближче церквою св. Трійці, то матимемо поважний корпус 24 церков і монастирів, яким у свій час довелося відіграти найважнішу ролю в боротьбі за українське облича й душу старого Львова.

Чисельний зріст і розвиток українських церков, разом з невідлучними від них братськими, шкільними, шпитальними і взагалі харитативно-гуманітарними установами, був заєдно виразом не тільки потреб українського серця, але й наглядною картиною умов, серед яких це серце билося. Вистане завважати, що тільки одна успенська церква жила під охороною міських мурів, всі інші стояли на передмістях і кожна завірюха, а було їх стільки, ломала зуби в першу чергу на українських передміських церквах, що то росли під хмару, щоб зараже таки падати в румовищах, падати і знову мов фенікс здійматися до нового життя і ще тяжчої боротьби.

Щойно прихід австрійського режіму, зі своїми касаційними розпорядками і патентами, завдав рішаючий удар тому культурно національному життю, якого столітніми „ячейками" були наші передміські церкви, тисячними нитками обєднані з „генеральним штабом", що резидував в аркадних кімнатах Ставропіґії. З одного маху бюрократичного пера перестало тоді істнувати вісім львівських церков і монастирів — Федорівська, Воскресенська, Богоявленська, Благовіщенська, Спасо-Преображенська, Чесно-Хрестська, Зборово - Тарнавська, Введенівська та Івано - Богословська.

Осталися тільки чотири — братська Успенська, св. Юрська без монастиря, Миколаївська та Пятницька. Підміські церкви Покровську (Голоско) і Вознесенську (Знесіння) вилучено від контакту з містом. Згодом за вісім скасованих українських церков дав уряд нікчемну рекомпенсату в формі румовищ двох латинських каплиць, з яких одну замінено на св. Духівську семинарицьку а другу на Петро-Павлівську церкву. Вже на наших очах здобули львівські українці дві нові церкви — Преображенську та Василіянок. Правда зі зміною режіму прийшла зміна умов і засобів боротьби „за права віри і нації руської". Вони пішли по іншій площині, хоча з тією метою як і перед віками.

(Продовження буде.)

НОВИНКИ.

— **А. Рудницький диріґентом українських опер.** Дирекція державних опер Київ-Харків-Одеса запропонувала п. Антонові Рудницькому в Берліні диріґентуру цих обєднаних опер на найближчий сезон. Антін Рудницький є в нас нині єдиним українцем, який скінчив фахову школу для оперних диріґентів, т. зв. „*Meisterkurs*" (після „Вищої Музичної Школи" у Берліні) і від кількох літ працює в цьому напрямку. Ще як свіжоскінчений ґімназист, здавши державний іспит у „Музичному Інституті" у Львові, він став помічником диріґента у львівському міському театрі. Видко, що державні театри на Радянській Україні стараються притягнути до себе всіх фахових земляків на чужині.

— **Український пасічницький зїзд.** Дня 26. травня у Львові відбудеться в 10 год. рано в помешканні „Української Бесіди" при вул. Рутовського зїзд українських пасічників. На цей зїзд запрошує пасічників Пасічницьке Обєднання „Рій". Порядок нарад: 1) Відкриття зїзду. 2) Організація пасічників і поширення пасічництва. 3) Справа рамкового вулика і поширення його. 4) Бжільні хвороби та поборювання їх. 5) Всеславянський зїзд у Празі. 6) Нове в пасічництві.

— **Зїзд українських філателістів у Львові.** З „Українського Філателіста" ч. 4—5 за квітень—травень 1927 р. довідуємося, що дня 20. ц. м. (в пятницю) відбудеться у Львові перший зїзд українських філателістів Галичини. Зїзд радитиме в домі „Просвіти", Ринок ч. 10. Його отворення буде в 6 год. вечером. Цей зїзд українських філателістів посвячений буде фаховим та організаційним справам української філателії. В нарадах візьме участь редактор-видавець „Українського Філателіста" д-р Іван Туріи, що приїде на зїзд спеціяльно з Відня.

— **Vivat sequens!** Д-р Михайло Волошин склав щедрий дар на будову літньої оселі для робітників пера: 30 дол. які має одержати як гонорар від ред. Д. Палієва.

— **Честертон у Львові.** Англійський письменник і приятель Польщі Джільберт Честертон, що гостює у Польщі з доручення Пен-Клюбу, навідався 17. ц. м. до Львова. На дворці для привітання Честертона (що приїхав із своєю жінкою і секретаркою) явився віцепрез. Шталь, англійський консуль Ґвайтгед, представники преси, науки, літератури й мистецтва. Іменем міста дякував Честертонові за відвідини віцепрез. Шталь. Честертон відповів кількома словами, потім відїхав до готелю Жоржа, де побуде 4 дні. Честертон, як кажуть, заявив, що бажає стрічатися у Львові лише з католицькими суспільними діячами.

— **Мін. Складковський** вибрався на візитацію Сх. Галичини. Тепер він у станиславівському воєвідстві. В другому дни інспекційної подорожі по станиславівськім воєвідстві мін. Складковський у товаристві воєводи Корсака відвідав Тисьменицю, де перевів інспекцію постерунку поліції. По полудні міністр приїхав до Городенки, де конферував зі старостою. Першого дня свого побуту у Станиславові мін. Складковський уладив пробний алярм для поліції. Двом поліцаям, що перші явились на алярмовій площі, міністр дав власноручно по 50 зол.

— **Жертви самоходів.** На вул. Академічній авто ч. 7192 їхало так скоро, що потрутило прохожого Карла Рудницького. Він упав на землю і зломив собі кістку лівої руки. На вул. Сикстуській авто ч. 7834 потовкло сильно прохожу Штасрманову.

— **Контрабанда китайців літаками.** Агенти тайної поліції в Льос Анджельос викрили цікаву контрабанду. Летун-акробат Доґерті, що знаний був із рекламових гімнастичних продукцій у повітрі, мусів поневолі осісти з літаком. Присутні при цьому аґенти тайної поліції ствердили, що в середині літака було 6 китайців. Слідство виявило, що летун цей був на службі організації, яка повітряним шляхом перепачковувала до Злучених Держав богатих китайців. Організація мала 12 великих літаків і вдержувала ними постійну комунікацію з Мексику до Каліфорнії. За перепачкування одного китайця діставала організація 800 долярів. Переведена негайно облава в китайській дільниці у Льос Анджельос викрила 16 нелеґальних імігрантів-китайців. Усі вони були богаті купці.

— **Світова хроніка.** До Будапешту приїхав інкоґніто ген. Врангель, щоб полагодити конфлікт, який зродився в тамошній рос. еміграції на тлі претенсій до престолу кн. Кирила і Миколи Миколаєвича. Ген. Врангель відвідав регента Гортія і прем. Бетлена. Опісля ген. Врангель відїхав до Брукселі. — В копальні „Варвара" у Карвіні засипалось 12 шахтярів. До вечера відкопано 8, з тих 7 неживих і 1 тяжко раненого. — Ріка Волга підноситься зі скорістю 20 цм. денно. Вже піднеслася 4 м. понад нормальну поверхню. Рада комісарів Надволжської Республики оголосила стан облоги у 8 округах. До тих округів стягнено військо і часть цивільного населення, щоб не допустити до катастрофи. — Урядовці тов. „*Arcos*" вертають помало до праці. Дирекція тов. „*Arcos*" нараджувалася з правними дорадниками в справі шкід, заподіяних у бюрах. Можливо, що справу передадуть судові. През. тов. „*Arcos*" у листі до англ. міністра внутр. справ питається, на основі яких здогадів переводжено ревізію, що сконфісковано і чи після ревізії повстали якісь закиди проти тов. „*Arcos*". — Німецький райхстаґ приняв у третьому читанні закон про охорону німецької републики 323 голосами проти 41.

— **Останній виступ М. Голинського у Львові.** Пригадується, що сьогодні, в четвер 19. ц. м., виступає М. Голинський в останнє у Львові в опері „Кармен". Наш артист відспіває в цій опері партію Дон Хозе, що належить до найкращих його креацій. Початок вистави год. 7·30 вечером.

НАДІСЛАНЕ.
За надіслане Редакція не відповідає.

ВИРІВКИ
(ЦЕНТРИФУҐИ ДО МОЛОКА)
ориг. шведські, марки Ангора і Люге, поручає гуртом і детайльно від р. 1884 істн.
2134 ФІРМА 3—5
Марко Фаєрштайн
Львів, Городецька 60. Тел. 16-62
ВСІЛЯКІ МАШИНИ ДО ШИТТЯ, РІЛЬНИЧІ І ДЛЯ РЕМІСНИКІВ.

— **З кіна.** В кіні „Палас“: Сім доньок пані Жюркович (любовні історії поручника гузарів); у кіні „Лев“: Дільниця ганьби — і комедія; в кіні „Коперник“: Чому ти мовчав? — і комедія.

Оголошення

22. травня ц. р. о 9. год. рано, за дозволом місцевої влади, в м. Станиславові, відбудеться зїзд політичних емігрантів українців, замешкалих на території воєвідства станиславівського, в цілі заснування Відділу У. Ц. К. в Польщі, яко правно-репрезентаційної і гуманітарно-допомогової емігрантської установи. Присутність на зїзді кожного політичного емігранта українця рахується невідкличною. При собі треба мати всі документи, як польські так і українські, на підставі яких тут перебуваєте.

Зголошуватись о годині 8-ій рано у С. Білецького, вул. Казимирівська ч. 17а.

Голова Організаційної Колегії і Уповноважений Українського Центрального Комітету
2169 3-3 *С. Білецький.*

З судової салі.

Справа М. Білого. – З під шибениці на волю.

(Від власного кореспондента.)

Голосна справа Михайла Білого, селянина з Березовиці Великої пов. Тернопіль, якого тернопільська лава присяжних своїм вердиктом з 8. листопада 1926 р. засудила на кару смерти через повішення за передачу до перечитання кількох комуністичних брошурок, що скваліфіковано як головну зраду з § 58 б) і ц) і § 59 б) зак. кар. і намагане заворушення публичного спокою з § 8 і § 65 а) зак. кар., остаточно зліквідована його повним увільненням. Проти смертного присуду внесла оборона (перше боронив адвокат д-р Розенфельд), жалобу неважности з § 344 уступ 4 проц. кар., в наслідок чого відбулася касаційна розправа перед найвищим судом у Варшаві дня 16. лютого 1927, де обвинуваченого заступав д-р Шухевич. Найвищий суд, не розглядаючи жалоби неважности з причини браку формальних причин касації з § 344 проц. кар., на невяному засіданні по вислуханні прокуратора при найвищому суді, застосував постанову § 362 уст. 1 проц. кар. і дозволив шляхом надзвичайного зновлення карного поступовання в користь обвинуваченого, оскільки узнано його винним злочину головної зради з §§ 58 б) і ц) і 59 б) зак. кар. і намаганого злочину заворушення публичного спокою з § 8 і § 65 а) зак. кар., в наслідок чого ухилив вердикт присяжних та опертий на ньому оспорений присуд і справу переказав до найближчої каденції суду присяжних у Тернополі в цілі поновної розправи і завирокування.

Мотиви цього, з карно-процесового боку дуже інтересного, присуду найвищого суду є дослівно такі:

„Вердиктом присяжних, котрі перше головне питання потвердили кваліфікованою більшістю голосів (9 голосами — прим. кореспд.), узнано обвинуваченого Михайла Білого винним, що в серпні 1926 в Березовиці Великій і в Тернополі через розширювання друкованих письм з революційно-комуністичним змістом, поручаючих введення при помочі оружної боротьби і насильної революції устрою большевицько-радянського на місце теперішнього, а також відорвання Східної Малопольщі і Білоруси від Польської Держави, підприняв, яко відюджуючий (*podżegacz*) і провідник, чинність, що змірає до насильної зміни форми правительства, до відорвання части від однопільного звязку Польської Держави а також до спричинення заворушень домашньої війни у нутрі держави.“

„Тим самим устанено, що обвинувачений відприняв закинену йому каригідну чинність яко підбурюючий провідник“.

„Уняття формули обвинувачення, а за ним і основи головних питань І. і ІІІ., що відносяться до обвинуваченого Михайла Білого не відповідало цілости (*całokształtowi*) справи, виплиiваючої зі стану актів обвинувачення“.

„Коли іменно обвинуваченому Михайлові Білому закинено в дійсности розширювання друкованих письм з комуністичним змістом, отже злочин з § 58б) і ц) і 59ц) зак. кар., обнято формулою обвинувачення крім цього також обставини не виплиiваючі зі стану актів, лишень вчасти фактичні, впрочім правні поняття доказуючі, що обвинувачений ділав яко провідник і підюджуючий“.

„Підюджування (*podżeganie*) є це склонення означеної особи з розмислом до поповнення злочину. Підюджуючий і помічник творять групу співвинних. Карний кодекс для бувшої австрійської займанщини стоїть на грунті зрівнання всіх співвинних і учасників зі спричинником що до виміру кари; довершення, підюджування і провідництво творять при вимірі кари з правила обставину обтяжаючу, а для деяких переступств трактує закон підюджування яко клясифікуючу обставину — як власне для злочинів предбачених в §§ 59б) і 65а) зак. к.“

„Коли вже після змісту відповіди присяжних на І. головне питання обвин. Михайло Білий стався винним в одному випадку розширювання друкованих письм революційно комуністичного змісту, призначених для Теодора Довганя, не дається прямо подумати підюджування у вище обговореному розумінні. Щоби знову когось можна уважати яко провідника, мусів би зайти випадок зібрання товпи, склонної до відприняття проступних чинностей, предбачених в § 58 з. к., котрій би хтось проводив. В даному разі не ходило про відприняття таких чинностей, але про розповсюднення друкованих письм з вищеозначеним змістом“.

„Ці правні розважування попри узглядження подійсних обставин, виплиiваючих зі стану актів і вислідів доказового поступовання навели касаційному судові по переведенні публичної розправи з причини жалоби неважности обвинуваченого (§ 362 уст. 1. проц. к.) поважні сумніви щодо правдивости двох обставин, потверджених вердиктом присяжних, а зокрема, чи обвинувачений був справді підюджуючим і провідником в розумінні § 59б) з. к.“

„А коли актом обвинувачення унято злочин державної зради з § 58 б) і ц), і § 59 б) з. к. в ідеальному звязку зі злочином заворушення публичного спокою з § 65 а) з. к. і то ошибочно по думці § 8, з. к. намаганого, наслідком чого задано рівнож окреме головне питання III. також присяжними затверджене, тому касаційний суд ухилив в цілости присуд засуджуючий обвин. Михайла Білого, отже і вердикт присяжних, що відноситься до питання головного І. як і до питання головного III., а також оречення, що до виміру кари, а дозволяючи надзвичайне зновлення карного поступовання, що до обвин. Михайла Білого по думці § 362 уст. 1 проц. к. переказав справу у тому обсязі, не нарушаючи інших постанов присуду (тут розходилося про Омеляна Ячмінського з Острова, засудженого тим самим присудом до § 65 а) з. к. на рік вязниці, що присуд приняв — прим. кореспн.), до поновної розправи і видання присуду до найближчої каденції трибуналу суду присяжних в Тернополі“. (Сиґнатура актів III. *Kr.* 386|26|9).

В наслідок касації відбулася поновна розправа перед лавою присяжних в Тернополі в суботу 14. травня ц. р. Трибуналові проводив рад. Гостковський (пол.), як вотанти засідали рад. Вол. Зарицький (українець) і рад. Льорґер (жид), обвинувачував підпрок. Голембйовський (пол.), боронили адвокати д-р Степан Шухевич зі Львова і д-р Степан Баран з Тернополя, протоколував аплікант Стеткевич українець.

В суботу 14. травня ц. р. о год. 9. розпочинається розправа. Перед будинком окр. суду богато публики, в будинку судовім повно озброєної поліції і тайних агентів. Вступ за білєтами. Розпочинається льосування: за оборону льосує д-р Баран. Вильосовані присяжні: 1) Кубув Бартломей, рільник Ступки, 2) Палівода Ян, рільник Бойківці, 3) Чарнецький Томаш, рільник Гаї Великі, 4) Гродзіцький Юзеф, вл. реал. Тернопіль, 5) Томашевський Владислав, рільник Плотича, 6) Шиманський Каспер рільник Чумалі, 7) Шубер Вінценти рільник Лубянки Вижні, 8) Мінчановський Міхал рільник Загробеля, 9) Робак Міхал син Марціна рільник Кіпдаці, 10) Михалюк Іван рільник Глещава, 11) Абрамчук Михайло реставратор Тернопіль, 12) Барткув Томаш рільник Зарубинці. По соціяльному складу було в лаві присяжних 10 хліборобів селян і 2 тернопільських міщан, по національній приналежности 10 поляків і 2 українців.

По заприсяженні присяжних прокуратор ставить внесок на тайність розправи з огляду на публичне безпеченство, бо попередня розправа дала привід до прилюдної протидержавної аґітації. Цьому внескові противиться обор. д-р Баран, вносить на явність розправи по думці § 227 проц. к., тому, що не заходять причини передбачені § 229 проц. кар. і хотяй як попередна розправа в Тернополі так і розправа касаційна в Варшаві були явні, то це ще не спричинило ані революції, ані розпаду польської держави. Трибунал удається на нараду і предсідник Гостковський проголошує опісля рішення трибуналу, що відкидує внесок прокуратора і заряджує явність розправи з виїмком відчитування комуністичних брошур, як було попередно. На салю впускають публику, що вмить її заповнює. Між публикою богато агентів політичної поліції.

(Докінчення буде).

Лист до редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте ласкаво умістити в одному з найближчих чисел Вашого поважаного органу отсе:

В числі 1—2 празького журналу п. п. Григоріїва та Шаповала „Нова Україна“ (січень—лютий 1927 р.) під заголовком „Полонофільські брехні“ уміщено цілковито неправдиву нотатку, ніби то я відмовився від громадського суду чести. Навпаки — маючи найбільше бажання висвітлити подробиці що-до ролі діяльности п. п. Григоріїва, Шаповала та Мандрики в справі утворення так зв. „Вільного Союзу Народів Сходу Европи“ (федерація Москви з Україною ?), я охоче погоджуюся на громадський суд з названими вище панами, якщо вони до мене за цим звернуться. На доказ неправдивости нотатки в згаданому журналі — наводжу нижче копію мого листа до п. Ярмоленка:

„Вельмишановний Пане Товаришу Ярмоленко!

У відповідь на Вашого листа з дня 10. квітня 1927 р. маю шану довести до Вашого відома наступне: 1. Підтверджую ще раз катеґорично, що я не відмовляюсь від громадського суду з п. п. Шаповалом, Григоріївим та Мандрикою, коли вони такого суду вимагають. 2. На громадський суд з орґанізацією, що іменується П. В. З. О. У. П. С. Р., яка являється відділом З. О. І. П. С. Р., не можу погодитися, як з мотивів наведених в попередньому листі, так рівнож і з тих мотивів, що головний комітет згаданої орґанізації дозволив собі недопустимі напади на відповідальних членів партії, до якої я належу, поки зазначений комітет не докаже правдивости своїх тверджень. (Див. „Нова Україна“ за грудень 1926 р.: „Лист до редакції од Головного Комітета З. О. У. П. С. Р.“) 3. З наведених мотивів я міг би не погодитись на громадський суд і із згаданими особами, але з огляду на те, що мені закинено тяжкі обвинувачення, які я рішуче заперечую, тому примушений погодитися на такий спосіб виясненя цієї цілої справи.

З правдивою пошаною
13. IV. 1927 м. Подєбради“.

Прийміть запевнення правдивої до Вас пошани

В. Шкляр.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

З клюбу ситківкарів.

Комунікат з дня 16. травня 1927.

Усі члени Клюбу платять знижені ціни на таких ситківкових токах: а) Сокола-Батька — передполуднем 1·20 зол. за годину, замісць 1·50 зол.; пополудні 1·50 зол. замісць 2 зол.; б) „Дністра“, при вул. Войтіха — 1 зол., замісць 1·50 зол. за год.; в) на „Світезі“ — 1 зол., замісць 1·50 зол. за годину. Знижки одержують члени тільки за виказанням господареві площі важної членської виказки.

Вписи, відбір членських виказок, як також плачення вкладок у „Спорті“, вул. Оссолінських ч. 8. на руки інж. Віцковського кожного дня від год. 9. до 18.

Клясифікаційні змагання Клюбу відбудуться в днях 26., 28. і 29. травня 1927 р. під проводом д-ра С. Старосольського.

За Виділ:
Л. Шепарович вр., голова
Ю. Старосольський вр., секретар.

ОПОВІСТКИ.

II. Зїзд природників і лікарів у Львові. Пригадується всім природникам і лікарям що Зїзд відбудеться в днях 5. і 6. червня 1927 в салі Бесіди при вул. Рутовського ч. 22/I. (Народний Дім). Запрошення з програмою Зїзду розіслано. Хто його не одержав, нехай звернеться на адресу секретаря — д-р Максимонько Л., Чарнецького 24. І. п. Крім поданих в програмі рефератів відбудуться ще такі: 1) Проф. Мельник: Орґанізмія фізіоґрафічних дослідів; 2) проф. д-р Б. Матюшенко: Проблема старіння й відмолодження в світлі сучасних біольоґічних дослідів; 3) той сам: Розвиток сучасної української медицини, його тенденції та близші завдання; 4) д-р Добриловський: Причинок до діягностики позаматицевої вагітности; 5) д-р І. Ортинський: До патольоґії новотворів (з демонстраціями мікроскопов. препаратів та фотографій); 6) той сам: Теоретичне та практичне значіння біопсії (на підставі матеріялу 2000 випадків); той сам: Демонстрації. 3—3

Сорокліття матури. Товаришів, що в р. 1887 складали іспит зрілости в академічній ґімназії, просимо на зїзд, що відбудеться дня 6. н. ст. червня у Львові. Товариші подадуть свої адреси: К. Студинському, Львів, вул. Хмельовського 15. — *Т. Гвоздецький, Вол. Лаврівський, К. Студинський.* 2175

На „Рідну Школу“ зложив Вп. д-р Стефан Мудрецький, адвокат з Тлустім квоту 50 зол. замість вінця на могилу помершого в Чорткові дня 13. травня 1927 адвоката д-ра Мелітона Вирвака. 2176

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

4 ЗОЛ. коштує цукорничка з хінського срібла у Мандля, Коперника ч. 14. 1773а 6–?

1 ЗОЛ. кожда золотнича направа Ґутерман Сикстуська 14. 2125 2-4

КИЛИМИ народних взорів „глинянських“ замовляти можна в робітні фірми „Техні“ Рава руська. 2163а 2-2

ГОДИННИКИ прецезійні направляє дешево продає **Юліян Домбровський-Лев Розважевський** Львів, Готель Жоржа, Академічна 2. Біжутерія, також срібло власного виробу. — Догідні услівя. 2025 8-?

БЮРО ПРАВНОЇ ПОРАДИ в військових і поборових справах, інформації, вношення подань, заступництво сторін. Львів, вул. Пекарська 47/II. 2121 4-24

ЗА 80 сот. виконує всілякі золотничі направки робітня С. А. Попшіц, Львів вул. Сикстуська 16. 2173 2-10

КОЛЬОРИСТ (ка) з виробленим естетичним смаком в грі колірів в килимах, негайно найде заняття. Платня після умови. Зголошення до Адміністрації під „Кольорист“ до 25. травня ц. р. 2174 1-2

ТАПІЦЕРСЬКИЙ челядник пошукує заняття у Львові або на провінції. Зголошення вул. Малецького ч. 10 у дозорця. 2177 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легінів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
2107 Пересвітлення Рентґеном. 9—25

ЗУБИ НА СПЛАТИ
2043 8-9
зол. **20** задаток — рата місячна зол. **10**
виконує дентист **Раппапорт**
пл. Марійська 7. (де кав. De la Paix)
після найновіщих систем.
Роботу викінчується до 3 днів.

Віднову Фасад
реконструкцію і надбудову каменицьвиконує по конкуренційних цінах солідно
2151 **Інжінер-архітект** 3—6
Лев Левинський
Львів Содова ч. 8. (бічна Потоцького).

ФОРТУНА НОВА
Львів, Кордецького 23.
пошукує:
1) **начальника складу,** рутинованого з ініціятивою, енерґічного. Може бути і жінка;
2) **вправну машиністку** зі знанням мов української, польської і німецької та обзнакомленою з бюровою маніпуляцією.
Посада негайно до обняття.
Рефлектується тільки на першорядні сили. При зголошеннях предкладати свідоцтва і подавати референції. — Зголошення особисто від 8—10 і 3—4. 2178 1-2

Подяка.

З приводу смерти бл. п. **Иосифи Ґец** помершої дня 15. травня ц. р., одержали ми з усіх сторін слова співчуття, за що на отсьому місці найщиріше дякуємо. Зокрема дякуємо за ласкаву участь в похоронах Впр. о. крил. А. Ковальському, Впр. о. сов. Горчинському, хорові під управою Вп. радника Купчинського, та всім що взяли участь в тім сумнім обряді.

МУЖ І ДІТИ

ХОЛЕКІНАЗА
(ЗІЛЛЯ)
Г. НЕМОЄВСКОГО
лічить
НЕДУГИ ПЕЧІНКИ І ПЕРЕМІНИ МАТЕРІЇ
! Варшава, Нови-Сьвят Телефон 504–96 !

Приноровлюється при недугах:
I. Печінки і на II тлі
1. Жовчеве каміння
2. Жовтачка
3. Хронічне заперття стільця
4. Катари (нежит) жолудка і кишок.
II. На тлі артритичнім
1. Подаґра (артритизм)
2. Ісхіяс і інші артритичні неаральгії

Холекіназа систематично і енерґічно збільшує чинність печінки і усуває в цей спосіб шкідливі бічні продукти переміни матерії, рівночасно унеможливлює, щоби вони залягали в орґанізмі, (жовчеві кваси, жовчеві барвники, мочевий квас).
Подрібні інформації в брошурах **Г. Немоєвского.**

Жадати у аптеках і дроґерійних складах.
Берегтися підробень на оригінальних коробках телефон ч. 504-96 (пятицифровий) на фальшифікатах тел. ч. 22-73 (чотирицифр.). **Уважне вглядання на кожній коробці!**

ІНТЕЛІҐЕНТНА вдова літ 35 незле ситуована, найде замін за старшого солідного кавалера або вдівця на вираз значінн радовім становищі. Незнайомі новиці. Зголошення під „Будучність“. 2172 2-3